

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มุ่งศึกษาบทบาทขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษาป่าดงนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด โดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถานที่ทำการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.1 ประชากร

Rajabhat Mahasarakham University

การศึกษาครั้งนี้มีประชากร คือ สมาชิกราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกคณะกรรมการโรงเรียน สมาชิกคณะกรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกคณะกรรมการวัด ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรศึกษา

ประชากร	จำนวนสมาชิกทั้งหมด ในหมู่บ้าน 20 หมู่บ้าน (คน)
ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า	120
องค์การบริหารส่วนตำบล	40
คณะกรรมการโรงเรียน	75
คณะกรรมการหมู่บ้าน	200
คณะกรรมการวัด	75
รวม	510

ที่มา : คณะกรรมการขององค์กรท้องถิ่น. 2545 : สัมภาษณ์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ มีวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1.2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกขององค์กรท้องถิ่นซึ่งเป็นประชากรศึกษา จำนวน 510 คน โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทายามาเน่ (Yamane, 1964 อ้างถึงใน สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์, 2541 : 42) เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรจากสูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดตัวอย่าง
N = จำนวนประชากร
e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นในครั้งนี้นี้คือ 0.05

$$n = \frac{510}{1 + 510(0.05)^2} = 224.18$$

จากการคำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรข้างต้น ได้หน่วยตัวอย่าง 224.18 ผู้วิจัยคิดเป็น 225 คน จำแนกตามองค์กรท้องถิ่น โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละองค์กร} = \frac{\text{จำนวนสมาชิกขององค์กรนั้นๆ} \times 225}{510}$$

1.2.2 ทำการคำนวณจำนวนหน่วยตัวอย่าง จำแนกตามองค์กรท้องถิ่น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนหน่วยตัวอย่างแยกตามองค์กรท้องถิ่น

ประชากร	จำนวนสมาชิกทั้งหมด(คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า	120	53
องค์การบริหารส่วนตำบล	40	18
คณะกรรมการโรงเรียน	75	33
คณะกรรมการหมู่บ้าน	200	88
คณะกรรมการวัด	75	33
รวม	510	225

1.2.3 ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยรวบรวมชื่อสมาชิกขององค์กรท้องถิ่นทั้ง 5 องค์กรมาจับสลาก หยิบชื่อหน่วยตัวอย่างออกมาจนครบตามจำนวนที่ต้องการ 225 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

2.1.1 เก็บรวบรวมและศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 กำหนดกรอบแนวคิดและเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

2.1.3 ร่างแบบสอบถาม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความครบถ้วน และครอบคลุมของเนื้อหา ภาษา และรูปแบบ เมื่อได้รับข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำร่างแบบสอบถามมาทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วตามข้อ 2.1.3 เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา คือ

- 1) นายสุระพงษ์ ศรีอักษร ป่าไม้จังหวัดกาฬสินธุ์
- 2) นายอรุณ ทุมวงศ์ เจ้าพนักงานป่าไม้ 5 สำนักงานป่าไม้จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาอีกครั้ง

2.1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว นำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งอยู่ในพื้นที่ศึกษาวิจัย จำนวน 40 คน แล้วนำแบบสอบถามส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่ามาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยวิธีการ t-test นำข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.734 ขึ้นไปมาเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

2.1.7 นำแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการปรับปรุงเกี่ยวกับภาษาและลำดับของคำถามบางข้อ แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.2 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อช่วยเก็บข้อมูลและใช้ในการวิเคราะห์หาค่าขององค์การท้องถิ่นในการจัดการป่าชุมชน แบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 บทบาทขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการป่าชุมชน แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน คือ

ก. บทบาทในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าชุมชนดงนามน

ข. บทบาทในการจัดการป่าชุมชนดงนามน

ค. บทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนดงนามน

ง. บทบาทในการนำขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการป่าชุมชนดงนามน

ส่วนที่ 3 ปัญหาขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการป่าชุมชนดงนามน โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่าคะแนนกิจกรรม ดังนี้

การปฏิบัติกิจกรรม	ค่าคะแนน
ปฏิบัติบ่อย	4
ปฏิบัติบางครั้ง	3
ไม่ค่อยได้ปฏิบัติ	2
ไม่ได้ปฏิบัติเลย	1

และเกณฑ์ในการแปรผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปรผลบทบาท
3.251 - 4.000	ปฏิบัติบ่อย
2.501 - 3.250	ปฏิบัติบางครั้ง
1.751 - 2.500	ไม่ค่อยได้ปฏิบัติ
1.000 - 1.750	ไม่ได้ปฏิบัติเลย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

3.1 การค้นคว้าเอกสาร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นคว้าเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่างๆ เช่น เอกสารการวิเคราะห์งานภาคสนาม งานวิจัย แผนที่ เอกสารการประชุม และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประสานงานกับองค์กรท้องถิ่น 5 องค์กร ได้แก่ กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า องค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการโรงเรียน และคณะกรรมการวัด เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้จะนำมาจัดหมวดหมู่และบันทึกคะแนนแต่ละข้อแต่ละคนในแบบรหัส (Code Form) หลังจากนั้นนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic package for the social science : SPSS for Windows) ซึ่งประกอบด้วยสถิติที่ใช้คือ

4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method)

ผู้วิจัยใช้สถิติการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคล บทบาท และปัญหาขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการป่าชุมชนดงนามน

4.2 สถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ 5 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One - way Analysis of variance) และหา

ค่าความแตกต่างด้วยวิธีการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) โดยใช้สถิติวิธีของเชฟเฟ้ส (Scheffe's) (สัมพันธ พันธ์ พันธ์ พันธ์. 2541 : 44)

5. สถานที่ทำการวิจัย

สถานที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้คือ ป่าชุมชนดงนมน จังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดร้อยเอ็ด ครอบคลุม 20 หมู่บ้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 จำนวนหมู่บ้านที่อยู่รอบป่าชุมชนดงนมน

จังหวัด	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	รวม
กาฬสินธุ์	กมลาไสย	โคกสมบูรณ	บ้านนามล หมู่ที่ 1,2,3,4	4
			บ้านจิวงาม หมู่ที่ 3	1
			บ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ 4	1
	เมือง	เชียงเครือ	บ้านแกเปะ หมู่ที่ 6,7,8,9,10	5
	ร่องคำ	สามัคคี	บ้านโนนเสียว หมู่ที่ 6	1
			บ้านคำไผ่ หมู่ที่ 14	1
กิ่ง อ.คอนจัน	คอนจัน	บ้านกุดคลอง หมู่ที่ 7,8	2	
		บ้านด่านเต้ หมู่ที่ 5,9	2	
ร้อยเอ็ด	โพธิ์ชัย	อัคระคำ	บ้านโพนเผา หมู่ที่ 3,7,12	3
รวม				20

ที่มา : ป่าไม้จังหวัดกาฬสินธุ์. 2545 : 8